

קונטרס
הערות
התמימים ואנ"ש
• מאַריסטאָן •

– הערות וביאורים בלקוטי שיחות של כ"ק אדמו"ר זי"ע –

גליון א'
ויחי – שמות
ה'תשל"ג

הוצאה חדשה עם תיקונים
בקשר עם שנת היובל להתייסדות הקובץ

יוצא לאור על ידי מערכת
הערות התמימים ואנ"ש

דישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש - מאַריסטאָן

מאַריסטאָן, נ. דזש.

226 סאַסעקס עוו.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

KUNTRES

HAAROS HATMIMIM V'ANASH

Issue 1

Copyright © 1973

Revised Edition—December 2021

by

Rabbinical College of America

226 Sussex Avenue / Morristown, New Jersey 07960

morristownhaaros@gmail.com

Printed in the United States of America

נסדר בדפוס "הערות התמימים ואנ"ש"
ע"י הת' מנחם מענדל הכהן בן פייגא והת' מנחם מענדל בן עלקא שי'

פתח דבר — להוצאה החדשה —

בקשר עם התחלת שנת היובל להתייסדות קובץ זו, והדפסת הקונטרס הראשון (ויחיי-שמות תשל"ג), הננו מוציאים אותו לאור בהוצאה חדשה (עם כמה תיקונים).

בהוצאה זו נסדרה כל הקונטרס מחדש, והוספנו בצידי העמודים ציונים לעמודים כפי שנדפסו בהוצאת תשל"ג. בשוה"ג הוספנו מ"מ ומקבילות לספרי הלקו"ש כפי שיצאו לאור אחרי הופעת הקובץ בפעם הראשונה.

ואנו תפלה, אשר הדפסת קונטרס זו תגביר ה'קאָך' והחיות בלימוד תורתנו הק', נגלה ודא"ח ובמיוחד בתורת כ"ק אדמו"ר זי"ע, ויעורר את כתיבת ההערות, ביתר שאת וביתר עוז, ובפרט בעמדנו בתוך שלשים יום לפני יום הגדול והקדוש יו"ד שבט, ובתוך מאה ועשרים יום לפני יום הבהיר י"א ניסן — יום הולדתו המאה ועשרים של כ"ק אדמו"ר,

אשר בקשר לזה מתכוננים להוציא לאור קובץ מגודל, שיכלול המספר המכובד של מאה ועשרים הערות.

והננו פונים לכאו"א מהתמימים ואנ"ש שיחיו, שיעלו הערותיהם על הכתב, וישלחם אצלינו ע"מ להדפיסם בגליונות וקובצים הבאים בעז"ה. וכפי שרואים מההערות בגליון זה הראשון, אין צריכים לעקור הרים ולכתוב פלפולים ארוכים וכו' אלא אפי' הערה קצרה וכדומה ראוי וצריך להעלותו על הכתב ולהדפיסו, כידוע.

ויה"ר שכ"ז יגרום נחת רוח לכ"ק אדמו"ר, ויהווה מתנה ראוי' ליום הולדתו המאה ועשרים הבע"ל.

המערכת

י"ב טבת, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
מאָריסטאָן, נ. דדש.

פתח דבר — להוצאה הראשונה —

שמחים אנו ביותר להגיש גליון ראשון של הערות התמימים ואנ"ש
דמאריסטאון,

ומקוים אנו שכל התמימים ואנ"ש ימשיכו להרוץ לנו הערותיהם,
קושיותיהם וכו' ביתר שאת אי"ה.

ובודאי יגרום תוס' שקידה בלימוד השיחות לעיון ובריבוי גדול*.

ומקוים אנו שבע"ה יגרום זה נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

המערכת

נ. ב. מצידנו השתדלנו לשפר את צורתו החיצונית של הגליון ונשתדל
לשפרו עוד יותר להבא, אמנם התוכן של הגליון תלוי בידי כולנו.

אנו מבקשים מכם לכתוב הערותיכם בשפה ברורה וקלה לטובת הלומדים.

ר"ח שבט, ה'תשל"ג,
שנת השבעים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

הערת המערכת להוצאה החדשה: בשנים הראשונות הקובץ י"ל כ"הערות וביאורים
בלקוטי שיחות".

מפתח

- 3 פתח דבר להוצאה החדשה
- 4 פתח דבר להוצאה הראשונה
- 6 ויחי
- 10 שמות

ויחי

ב

א. בליקוט לפ' ויחי ש.ז.1 בהערה 31, מדמה הענין דיעקב למשה וז"ל: "בכללות ... הוצרך לראות הארץ עכ"פ מרחוק".

לכאורה אינו מובן מהו הדמיון זל"ז, מילא משה ראה לפועל את הארץ אע"פ שהי' מרחוק, אבל עכ"פ הי' אצלו שייכות אל הארץ, משא"כ אצל יעקב הענין דהקבצו ושמעו הוא לכאורה ענין אחר לגמרי, ואין לו שייכות להענין דגילוי הקץ וא"כ מהו הקישור?

יוסף יצחק פוזנר

ב. שמעתי מה שהעיר י"פ בהע' 31, ואפ"ל שכיון שבהקבצו ושמעו נכלל כל הברכות, ובברכת יהודה ישנם ענינים השייכים אל הקץ (כמובא בהע' 34) ובמילא י"ל שכמו שמשה הי' לו שייכות אל הארץ ע"י הראי', כמ"כ הי' ליעקב ג"כ שייכות לגילוי הקץ ע"י הברכות הנ"ל.

שרגא יהושע הכהן יארמוש

ג. בליקוט לפ' ויחי ש.ז.1 בהערה 23 מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א החילוק בין ראי' ושמיעה וכו' דאפי' ראי' באספקלריא מלוכלכת אינו דומה כלל כו' ע"ש.

ושמעתי מקשים מדוע מדגיש כ"ק אד"ש ענין זה כאן הלא כבר ידוע החילוק בין ראי' לשמיעה וכו' ומה זה נוגע לתוכן שיחה זו?

ואפ"ל בפשטות שכאן אין יכולים להסביר החילוק הכללי בין ראי' ושמיעה (דאינו דומה ראי' לשמיעה וכו') דהא הכא מדבר ששמע משה מהקב"ה וכמו שמדגיש כ"ק אד"ש לעיל "היינו שלא הי' לו בזה שום ספק" וע"כ מבאר בההערה דאפי' בראי' (שהוא דבר ברור) יש חילוק וכו'.
משה מאיר גלוצקאווסקי

ד. בליקוט ויחי ש.ז.1 אומר כ"ק אדמו"ר שליט"א שבכיון שהענין כתובה בתורה במילא בודאי פעל פעולתו למטה והפעולה היא, שבכל אחד ישנו הכח לבא לגילוי הקץ בדרך מקיף, ולכאורה מהו הראי' מצד זה שנכתב בתורה שפעל למטה, אפ"ל שנכתב בתורה ללמדנו ההוראה דסוף השיחה?

ג

(1) לקו"ש ח"י ע' 167 ואילך. המערכת.

גליון א, ויחיי-שמורת ה'תשל"ג

ואולי י"ל שזה בזה תלוי, שהכח בכל ישראל בגילוי המשיח בשעתא חדא כו', (ענין הב') הוא מזה גופא שיש לנו גילוי הקץ בדרך מקיף (ענין הא').

יהושע בנימין הכהן ראזענפעלד

ה. בליקוט לפ' ויחיי ש.ז.¹ אות ח' כותב וז"ל: לדעת המדרש ורש"י קץ הימים וקץ הימין היינו הך. ובהערה 33 שם "משא"כ דעת הזוהר".

ויש להעיר דמה שמבואר כאן הוא עפ"י פשוטו של מקרא (כמפורש בהשיחה) והוא לשיטתו למה שמבאר כ"ק אד"ש בלקו"ש ח"ה פ' מקץ (א) סוף אות ה' וז"ל: "זיינען פאראן צוויי פירושים צי דער קץ פון אונזער פסוק ווייזט אויף "קץ דשמאלא" אדער אויף "קץ הימין". ושני פירושים אלו הם בהפסוק ויהי מקץ שנתים ימים (במ"ם) (ועי' בהערה שם דבזה חלוק דעת הזוהר והאריז"ל). וממשיך שם באות ו' דב' פירושים אלו כאחד מרמזים בפירש"י דהיינו בין קץ דימינא ובין קץ דשמאלא מרומזים בימים (במ"ם).

ושם מבואר הענין עפ"י יינה של תורה.

ועי' בלקו"ש ח"ה בראשית (א) אות א' בפנים ובהערה 5 שם, "כן הוא גם בנוגע לסודות התורה שבפירש"י שכמוסים הם בהפשט שבו".
אברהם משה דייטש

ו. בליקוט לפ' ויחיי ש.ז.¹ סוף אות ב' מקשה כ"ק אד"ש וז"ל: "אפשר ורצה לגלות פרטים נוספים (על אלו שגילה להם)", ולכאורה קשה הא איכא הביאור ע"ז בסע' ח' שמדייק כיון שהתחיל ואומר? — אם לא שנאמר שהקושי' כאן היא דוקא בפנימיות הענינים.

צבי הירש נאטיק

ד. בליקוט לפ' ויחיי ש.ז.¹ אות ג' כותב וז"ל: "ובזה יובן .. גילוי סתים דנשמה וסתים דקוב"ה ע"י סתים דאורייתא", ולכאורה מהו השייכות דסתים להזמן מתי יבוא משיח לכאור' זהו רק ענינים שיהיו בזמן משיח, מפני מה יש להענין דסתום דקוב"ה שייכות להזמן מתי יבוא משיח יותר מלענינים אחרים בזמן משיח?

והביאור, הפ' הלשון "מתי" אינו רק הזמן (היינו באיזה יום, שנה וכו') מתי יבוא משיח, אלא הכוונה הוא ע"ד הלשון אימתי קאתי מר לכשיפוצו וכו', היינו באיזה מעמד ומצב צ"ל בעולם כדי להיות האפשריות לקבל גילוי המשיח, ובמילא י"ל שגם כאן יעקב רצה לגלות "מתי יהי' הקץ" — היינו

הערות התמימים ואנ"ש – מאריסטאון

שרצה לגלות ענין העיקרי דמשיח, ובמילא מובן "מת"י היינו באיזה מעמד ומצב צ"ל בעולם, ובמילא מתי יבוא בפועל. וזהו"ע סתום דקוב"ה. (ועי' בלקו"ד ח"ב שיחת שמח"ת תר"צ שמבאר הענין דאימתי קאתי מר). המערכת

ח. להעיר דמ"ש בליקוט ויחי ש.ז.¹ בהרמב"ם [כופין אותו עד שיאמר רוצה אני". (הל' גירושין ספ"ב)] "מבטלים האונס והרצון הנעשה ע"י זה", אין הכוונה שבגילוי נתגלה פנימיות החפץ, היינו שנתבטל בפועל האונס והרצון, דהא כותב כ"ק אד"ש בלקו"ש ח"ב בשיחת חנוכה הע' 16 שמה שמדגיש הרמב"ם "עד שיאמר רוצה אני" ולא חפץ אני, היינו משום שלפועל "עדיין הוא עצמו אינו מכיר ומודה בזה". משה מאיר גלזכאווסקי

ט. בלקו"ש ח"ה [ויחי] (ב) שוה"ג א בהערה 9 איתא וז"ל: "שהרי אאפ"ל שנוולדו תאומות עם שם חם ויפת" עכ"ל. ולכאורה אינו מובן מהו ההכרח שלא נולדו תאומות עם שם חם ויפת?

ואת"ל שזהו משום שלא נזכרו בכניסת התיבה, י"ל שמתו לפני זה (וכמו פירש"י בראשית מ"ו כ"ו "ולדברי האומר וכו') צריכים לומר שמתו וכו'")?

אברהם אייזיק גראסבוים

י. בלקו"ש ח"ה ויחי (ב) מסביר כ"ק אדמו"ר שליט"א המחלוקת בין ר"י ור"נ שתלוי אם להדגיש כללות הענין או האות פרטי, שר"י מדגיש כללות הענין ור"נ מדגיש האות פרטי ובהפעמים שהביא רש"י מחלוקת ר"י ור"נ (בראשית נ' י"ג — דברים י"א ו') מביא פי' ר"י בראשונה הגם שמדגיש כללות הענין.

ובלקו"ש ח"ה נח (א) באות י"א איתא "און וויבאלד אז אין דעם פירוש הואיל והיזכירו איז די שווערעקייט בלויז אין המשך הפסוקים משא"כ .. איז ניט גלאט דער ווארט איז רש"י דעריבער מקדים זיין פי' הואיל והזכירו שהוא פי' העיקרי.

נמצא מזה דהפי' המתקבל יותר מצד האות פרטי בא בראשונה.

ולכאורה קשה הא מהשיחה דלעיל משמע דהפי' המתקבל יותר מצד כללות הענין בא בראשונה? (ולהעיר מליקוט לפ' תולדות ש.ז.² הע' 7

(2) לקו"ש ח"י ע' 80 ואילך. המערכת.

גליון א, ויחי-שמות ה'תשל"ג

"נמצא דפי' הא' מתקבל יותר מצד המשך .. ופי' הב' מצד פי' התיבה ולכן ה"ז פי' השני אבל .. לפי פשוטו".)

יהושע בינימין הכהן ראזענפעלד

יא. בלקו"ש ח"ה ויחי (ב) הע' 4 מבאר הלשון³ "אין אדם נמנע", היינו משום שיש איזה חשש, והחשש הוא שיש מקום לטעות כו', ע"ש.

ולכאורה מהו החשש, ע"פ מה דאמרינן⁴ דאין אבות לב"נ הא איכא לומר דהוה בנו ומ"מ אין כאן איסור, דאין להם אם אמת, דהיינו שהם אח ואחות רק מן האב, ובמילא אינו אסור לבני נח?

מנחם מענדל גרינוואלד

(3) רש"י וישב לז, לה. המערכת.

(4) ראה בפנים השיחה באריכות. המערכת.

שמות

ו

יב. בלקו"ש ח"א פ' שמות מדייק כ"ק אדמו"ר שליט"א מתיבת "תחיון" רצה לומר להדריך בנות ישראל בדרכי המצרים וזו הגזירה שקול ל"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", רק שלהמילדות העבריות כדי להקל עליהם קיום הגזירה, לא גזר רק על הזכרים ולא על הנקיבות והלכך כתיב בהם הלשון "וחי" ולא הלשון "תחיון".

ולכאורה אינו מובן אם אצל המילדות לא גזר על הנקיבות למה כתב וחי' הלא מעצמו מובן (כמ"ש כ"ק אד"ש לקמן לגבי הלשון תחיון) ? ועוד א"מ מהו הראי' שכשגזר על הזכרים (אצל המילדות) כבר הי' בדיעה לגזור על הנקיבות רק כדי להקל לא גזר עליהם בפועל, הלא הענין ד"כל הבת תחיון" הי' זמן מה אחר גזירות פרעה על הזכרים (כדאיא במדרש שמו"ר פ"א סעי' י"ב-ח"י ורש"י מביא זה בפ"י עה"ת), ובמילא מהו הראי' שכבר עלה בדעתו לפנ"ז ?

אוילי י"ל דב' הקושיות מתורצות זו בזו דלכך כתיב "וחי" להורות שגם אז חשב על גזירה זו ומ"מ כדי להקל עליהם לא גזר, היינו דפרעה רצה להראות שהוא מיקל עליהם.

בנימין צבי הלוי פיינלאנד

יג. בליקוט שמות ה'תשל"א¹ מביא באות ב' שהדיוק הוא מהפסוק ויקח את בת לוי (המוזכר בנוגע ללידת משה ובמילא הקשה קושי', עי"ש) ולכאורה קשה הא הדיוק בגמ' ב"ב לכאורה אינו מהפסוק ויקח את בת לוי הכתובה בפ' שמות אלא מבת לוי הכתובה בפנחס (ושם אינו מוזכר בנוגע לידת משה) וכדמשמע מפשטות לשון הרשב"ם שם?²
יוסף יצחק יהושע העכט

יד. בליקוט שמות ה'תשל"ג³ מבואר שפי' דירה בתחתונים הכוונה ששוכרים את מציאות הקליפות וממשיכים אלקות בדברים התחתונים באופן של חידוש גמור וע"ד החידוש בבריאה מאין ליש.

ז

(1) לקו"ש ח"ו ע' 26 ואילך. המערכת.

(2) ועי' בח"א מהרש"א ב"ב דף קזו, א ד"ה "אשר ילדה" שמדייק שם, "בהאי ענינא". וצ"ע. המערכת (תשל"ג).

(3) לקו"ש ח"ו ע' 13 ואילך. המערכת.

גליון א, ויחי-שמות ה'תשל"ג

וצ"ל דאם שוברים את מציאות הקליפות הרי לא נמשך אלקות בתחתונים ממש, דהפי' הפשוט בדירה בתחתונים הוא שנשאר תחתונים ובכל זאת הם דירה לעצמותו?

וי"ל דהדברים הנמצאים בעוה"ז מציאותם נושאות שמוכרחים להיות באופן של קליפות ואין בהם שום עלולית להיות קדושה.

ולכן אפי' לאחרי עשיית הדירה נמצאת בהם אלקות באופן של חידוש (ואין הכוונה שרק נמשך בהם אלקות, אלא שנעשה בהם חידוש גמור, שהם מגלים אלקות) ודוגמת בריאת העולם שאפי' בשעה שישנו, זהו דבר חידוש, שהעולם אינו צריך להיות ובכל זאת ישנו. ונמצא דאפי' אם שוברים מציאת הקליפות מ"מ הוה דירה בתחתונים, דהא מצד עצם מציאותם של הנמצאים אין שום עלולית להיות קדושה, ומ"מ ממשיכים גילוי אלקות בהם.

המערכת

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות
חברי מערכת
"קובץ הערות התמימים ואנ"ש-מאריסטאון"
לאורך השנים תשל"ג-תשפ"ב